

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDDEN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN 7 MAJ 1911.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

IVAN HEDQVIST OCH GUSTAF LINDEN.

Två stockholmare.

EFTER EN OLMJÄLNING AF HELMER MAS-OLLE.

DE VÄLTALIGA tvänne ansikten, som just nu blicka hela Sverige tillmötes från Iduns första sida, tillhör dem, som sätta ett par karaktäristiska drag i den mångskiftande fisionomi, vi med ett kollektivt namn pläga benämna "Hela Stockholm". Du möter dem oftast i den moderna brännpunkt, där Strandvägens, Birger Jarls- och Hamngatornas trafik- och där dagens brän-

sikten bäras af ett par bland tempeltjänarne därinneifrån, och du har redan med glädje igenkännande identifierat vår utmärkte karaktärsskådespelare, Taifuns celebre dr Tokeram, hr *Ivan Hedqvist*, samt "vår svenske Reinhardt", Dramatiska teaterns riktbegåfvade förste regissör hr *Gustaf Linden*.

Hur lefvande stå de icke fram på Helmer Mas-Olles nyss fullbordade värbild — ett vackert prof på den unge mästarens friska och personliga karaktäriseringskonst! Det intressanta verket utgör också på sätt och vis en afskedshälsning, i det artisen just i dessa dagar lämnat sitt fädernesland för att, som innehafvare

af Statens stora konstnärstipendium, anträda en treårig studiefärd till främmande kust. Han åtföljes därvid af sin unga hustru, den som fantasifull och lyckad illustratris högt skattade fru Aina Stenberg, och det nygifna konstnärparets närmaste rese-mål heter London och Paris.

Från de värliga blommor, med hvilka talrika tillgifna vänner i afskedsstunden på Stockholms Central hyllade dem, steg en frisk doft af glada och ljusa framtidsförhoppningar — förvisningen om ett rikt utbyte af den nu startade färden såväl för deras egen personliga utveckling som för vår lifskraftiga unga konst!

J. N-G.

Wettergren & Kerber

Direktör Dan. Broström

❖ SÅNGERNA ❖ OM ❖
 ❖ HEMMET ❖ AF OSCAR ❖
 STJERNE. ❖
 VII. *Evig ungdom ett hem skall smycka..*

EVIG UNGDOM ett hem skall smycka.
 Rosenkindade, jublande unga
 människovårar där skola sjunga
 högt för de grånade livets lycka.
 Stappla de gamla vid staf och krycka
 trötta mot grafven i aftonvåkten,
 vaggorna skola redan gunga
 gladt mot den gryende morgonglöden
 nya barn af de gamla släkten,
 nya drömmar och nya öden!

Falla de gamla som blad om hösten
 ned att af mull och natt förtäras,
 blomstrande skola vid modersbrösten
 nya människoplantor näras —
 högst skall hemmet, som föder, äras!

Faller en åldrig arm från plogen,
 kraftig, ifrig och redobogen
 genast en yngre hand skall läggas
 trofast om nötta skalmars skaft.
 Billen sin fåra som förr skall skära,

fädernas torfva skall ymnigt bära
 susande skörd åt fädernas söner —
 hemmets torfva, som trohet löner
 med en oändlig alstringskraft.

Evig ungdom ett hem skall smycka,
 evig ungdom och evig hälsa.
 Hemmets lycka är landets lycka,
 hemmets hälsa är landets hälsa,
 hemmet, hemmet skall folket frälsa
 genom ödesstormarnas brus!
 Öfver vårt ödes väg i världen
 under de dunkla framtidsåren
 ensamt elden på fädernehärden
 gjuter förhoppningens morgonljus!

Vårda den väl med händer fromma! —
 Sörjer ej redan fosterlandet
 tusenden hem, som ha lagts på båren,
 skaror, som slitit hembygdsbandet,
 stugor, som stirra med rutor tomma,
 hem, där ej barn och blommor blomma

längre kring vittrande tröskelsten,
 gårdar öde, i dödsångst bäfvande,
 tegar öfvergifna, där kväfvande
 ogräs böljar från ren till ren —
 hör hvad tegarna tysta berätta:
 skaror ville de fröjda och mätta,
 aldrig besådda och aldrig bärgade,
 vissnade, härjade
 ligga de döda, öfvergifna,
 ofruktbara som öknens sand.

Tusenden hem ha lagts på båren,
 glädas ej mera åt människovåren,
 sönerna vandra på främlingsstrand.
 Hafvens vågor ha bortsköljt spären,
 spären dit hem, men i längtanståren
 kanske de skymta än ibland!
 Hem, dina barn gå fjärran i världen,
 kalla dem hem från den långa färden,
 hem att tända elden på härden,
 heliga elden på fosterhärden:
 kalla dem åter,
 kalla dem åter,
 kalla dem åter, fosterland!

Prenumerationspris:		Stockholm, Mästersamuelsg. 43.		Annonspris:	
Vanl. upplagan:	Praktupplagan:	Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9803.	Expeditionen: Riks 1646. A. 6147.	Pr millimeter enkel spalt:	Utländska annonser
Helt år Kr. 6.50	Helt år Kr. 8.—	Kl. 10—4.	Kl. 9—6.	25 öre efter text.	debiteras 50 öre med
Halft år » 3.50	Halft år » 4.25	Red. Nordling: Riks 8660. A. 402.	Annonskontoret: Riks 1646. A. 195.	30 öre å textside.	20 % förhöjning å sär-
Kvartal » 1.75	Kvartal » 2.25	Kl. 11—1.	Kl. 9—6.	20 % förhöjning å sär-	skild begärd plats.
Lösn:r » 0.12	Lösn:r » 0.15	Verkst. direktören kl. 11—1. Riks 8659. Allm. 4304.		25 öre efter text.	Utländska annonser

Årets tolf kapitel

Staden eller villasamhället?

Ett kapitel om stadsvåningen eller förstadsvillan, deras företräden och nackdelar samt ett svar på frågan: hvilken af de båda erbjuder de bästa förutsättningarna för ett lyckligt familjelif? Prisbelönad uppsats af A. Westberg.

FÖRRA DELEN af frågan, jämförelsen mellan stadsvåningens och förstadsvillans respektive företräden och nackdelar, synes mig på samma gång mindre afgörande för hufvudfrågans besvarande och dock svår att rättvist bedöma. Den komfort och de "bekvämligheter" — för att begagna hyreslistans terminologi — hvar på vi göra anspråk i en storstadsvåning, finna vi numera också i mången förstadsvilla. Å andra sidan, hur oändligt variera ej storstadsvåningarna i detta hänseende! De äldre husen i stadens centralare delar erbjuda sannerligen ej alltid sina hyresgäster höga, luftiga rum, många och rymliga garderober, stora kök med behöfliga förvaringsrum — och likväl betinga våningar i dessa gammalmodiga fastigheter ofta mycket höga hyrespris, långt högre än hvad som begäres för verkligt komfortabla och moderna våningar i stadens yttre och tack vare de nya, breda gatorna vida hälsosammare delar. På samma sätt växla villatyperna i de olika förstäderna, och någon generell jämförelse kan därför knappast göras. Det kan dock sägas, att har man tillfälle att bygga sin villa själf, vare sig man är kapitalist eller behöfver amortera den, nog kan man alltid få den trefligare och för ens egna personliga behof och smak mera anpassad än den våning, man för motsvarande pris hyr i staden.

Här äro vi inne på en mycket viktig sida af saken, som står i intimt samband med svaret å frågans senare del: erbjuder våningen eller villan de bästa förutsättningarna för ett lyckligt familjelif?

Bygger man sitt egna hem i en villastad utan större eget kapital, d. v. s. med afsikt att på så och så många år amortera åtminstone hela den del af byggnadskostnaden, som ej kan täckas af absolut säkra, stående lån, så tvingas man ju därigenom till en kapitalbildning — hvilket är en god sak, ty särskildt anlagdt för sparsamhet är just icke vårt stadsfolk. En god del af våningshyran, i vanliga fall cirka $\frac{1}{6}$ af densamma, går också till kapitalbildning — nämligen för hyresvärdens räkning, då den representerar hans vinst utöver vanlig bankränta och sedan omkostnaderna för husets vidmakthållande äro betäckta. Vid amortering å byggnadslån får man visserligen räkna med större årliga utbetalningar än hyran i staden — men så är kapitalbildningen dock där absolut påtaglig, och en vacker dag sitter man där så godt som hyresfritt och med den behagliga känslan af att trampa egen tilja, egen mark.

Härvid bör dock bestämdt varnas för oförorsiktiga beräkningar vid starten; många villabyggare ha ruinerats genom att de haft för brådt med det egna hemmet. Först och främst måste man ha ett eget kapital, jag skulle vilja säga $\frac{1}{6}$ å $\frac{1}{5}$ af den tänkta villans kostnad som minimum att börja med, vidare skall man ha löfte om fasta lån till så stor del af kostnaden, att amorteringslånen — också de bundna på

vissa år — med säkerhet och utan verklig olägenhet för familjen kunna regelbundet klareras.

Men här spela andra faktorer in för olika förmögenhetsklasser, och det är på dem det ytterst beror, om de bästa förutsättningarna för ett lyckligt familjelif skola sökas i staden eller i det egna hemmet utanför detsamma.

Det är blott medelklassen, med inkomster mellan tre- och tiotusen kronor, och arbetareklassen vi här behöfva tala om; de rikare inrätta sig nog lika bra eller lika illa, om de slå ned sina bopålar på det ena eller andrastället.

För *arbetarefamiljen* lär det nog ännu så länge ställa sig bättre och billigare att bo i en förstad — om där finnes tillfälle till skolgång för barnen. I de förstäder, det härvidlag kan vara tal om, erhållas numera i allmänhet större och sundare arbetarbostadslägenheter än i staden och för så mycket lägre pris, att skillnaden jämte den lägre skatten väl uppväga den dagliga utgiften för järnvägs- eller spårvägsbiljetten. Och hufvudsaken är att barnen här kunna växa upp under gynnsammare förhållanden än i stadens trånga, öfverbefolkade arbetarbostäder, få friskare intryck och ett helt annat friluftslif än grändernas. Därjämte finnes i förstaden sällan någon krog (Sundbyberg är enda undantaget) och nästan aldrig ett ölkafé — också en viktig synpunkt! Vill familjeförsörjaren därtill, som många arbetare göra, nöja sig med hemifrån medförd mat till middagsmålet och förlägga dagens hufvudmål till kvällen, så lär arbetarefamiljens ekonomi säkerligen vinna genom utflyttningen till förstaden. Är husmodern förståndig, kan hon ju därjämte oftast skaffa sig en liten tåppa, kanske rent af också några höns, samt därigenom lämna ett bidrag till den allmänna budgeten. Om den gifte arbetaren är en karaktärsfast, nykter och sparsam man, så vill jag därför på det bestämdaste tillråda honom att med sin familj flytta ut till någon af de bättre förstäderna, hvarvid jag särskildt tänker på de mön-

stersamhällen, aktiebolaget "Hem på landet" skapat i Stockholms närhet. För *medelklassen* ställer sig saken något mera invecklad.

Vi ha nyss talat om de "medelklassare", som flytta ut till förstäderna för att bygga egna hem och bilda kapital. Emellertid är det ju en stor kategori tjänstemän och personer i med dem likstäldt ekonomiskt läge, som hyra ute i förstäderna. Den besparing, de anse sig kunna göra genom att få en billigare hyra och billigare skatter, är högst väsentlig, särskildt om det gäller en ung familj utan flere barn i skolåldern. (Efter Djursholms synnerligen tilltalande exempel lära väl för öfrigt de andra större villasamhällena också skaffa sig egna elementarläroverk.) Trefnad och frisk luft, grönska och — oftast — vatten bjuder ju villastaden också på, och kostnaden för sommarnöje kan därigenom elimineras ur familjebudgeten. För en familj med 5- å 6,000 kronors inkomst kan detta betyda en årlig samlad besparing af 1,000 å 1,500 kronor; lägges den summan ned i amorteringar på ett eget hem, så kan man ju snart se resultat.

Men — här finnas två men. Lifsförnödenheter af alla slag kan man nog numera få i villastaden ungefär lika billigt som i staden, umgänge kommer nog, om det ej funnits redan vid utflyttningen — men hvad man saknar är stadens andliga lif i de former, som merendels taga sig uttryck efter arbetstidens slut: föreläsningar, konserter, teater — och så därtill de vänner, man lämnar efter sig därinne. Tusen trådar draga hvarje kväll lika många villastadsbor in till staden, och alla ha de en trivial tanke som en besk krydda på kvällens förströelse: "sista tåget" eller "ligga öfver". I hvarje fall bli dessa kvällsresor kostsamma och ge knappast villastadsbon full valuta; besluter man sig för att bygga bo utanför staden, får man också bereda sig på att resignera i en viss andlig isolering.

Ett andra "men" af än betänkligare art är frågan om mannens måltider. Sällsynta äro nog de äkta män från villastäderna, som på morgonen vid inresan till staden ha sitt lunchpaket i fickan — och använda det på afsedt sätt. Nå, lunchen må man kanske resignera inför, fastän det är en skam, att denna ovana bitit sig fast i denna stad, där den effektiva arbetstiden ändå för en hel del människor är bra kort. Värre är det med middagsmålet. Har mannen en sammanhängande arbetstid, från morgon till middag, då är allt godt och väl; har han en förmiddags- och en kvällstjänstgöring, blir det galet. Resorna trötta; är han vid den första arbetstidens slut redan ansträngd, har han föga lust att sätta sig på tåget för att åka ut och in, en half timme eller mer i hvardera riktningen, för middagsmålets skull. Hellre går han till restauranten och hvilar sig sedan i kaféet, tills det blir tid att börja arbetet igen. Här af följa utgifter och — frestelser.

Årets tolf kapitel.

Täflingsämnet för juli månad lyder:

I naturens skola.

Ett kapitel om våra barns rätta umgänge med växterna och djurcu.

Ämnet är särskildt aktuellt nu vid början af sommarens friluftslif och torde hafva förutsättningar att intressera i vida kretsar. Täflingsskrifter, som skola vara försedda med påskriften: *Iduns artikeltäfling*, samt åtföljda af *författarens fullständiga namn och adress*, måste vara inlämnade till redaktionen af *Idun* senast den 31 maj 1911. För den enligt redaktionens åsikt bästa artikeln utfästes ett pris af

ett hundra (100) kronor

och den prisbelönade uppsatsen inflyter i något af *Iduns* julinummer.

Stockholm den 1 maj 1911.

Redaktionen af *Idun*.

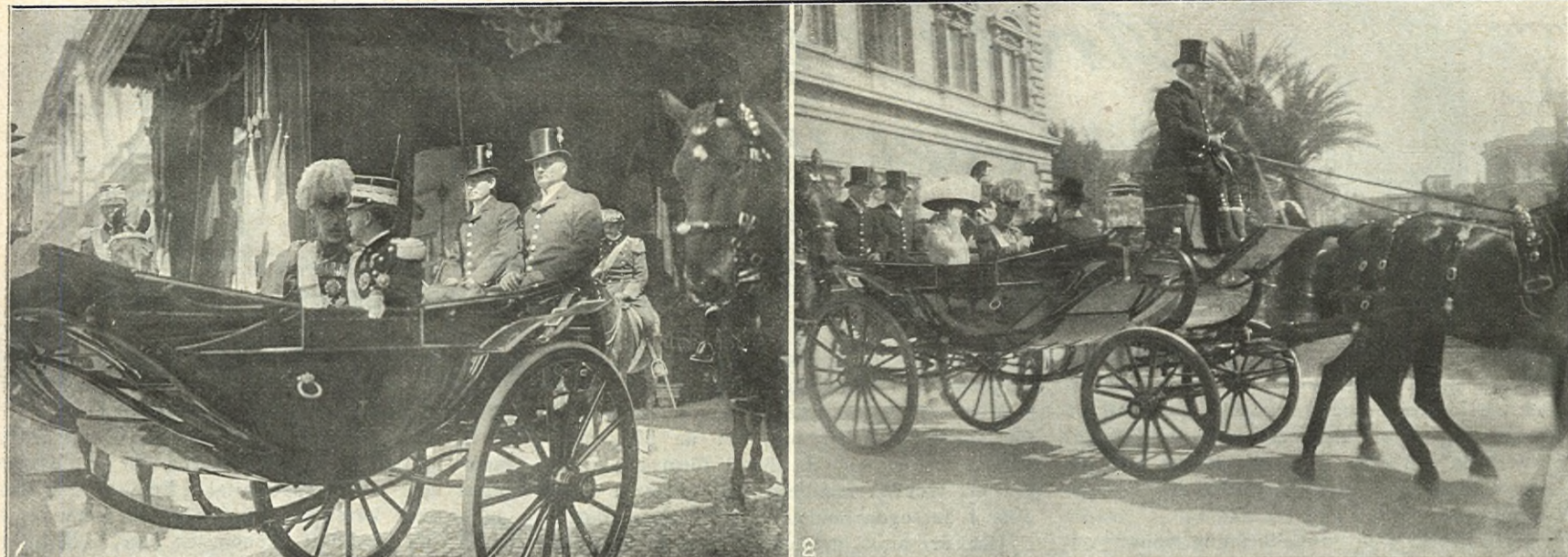
Öfver
En Million

kronor sparar Sveriges folk årligen genom kemisk tvätt af kostymer, klädningar, kappor, gardiner, draperier, täcken m. m. hos Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.
Skandinavien's största affär i sin branche.
Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

Cerebos Salt

två eller tre burkar räcka för en medelstor familjs alla måltider under ett helt år.
Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

Svenska kungaparet i Rom

1. Konungarna Gustaf och Victor Emanuel vid affärden från bangården i Rom. 2. Det svenska kungaparet efter aflagd visit hos änkedrottning Margherita. 3. Konung Gustaf besöker

DETSVENSKA kungaparets besök i Rom har af befolkningen i den eviga staden hälsats med sydländsk liflighet och sympati. Under färden från bangården upp till Kvirinalen följdes de furstliga personerna af hurra-ropen från talrika skådelystna folkskaror och hela staden var flaggsmydd. Kl. 2 ankomstdagen aflade konung Gustaf och drottning Victoria besök hos änkedrottning Margherita och senare på dagen deltog de i en "Gar-

utställningens svenska afdelning. 4. Besöket i Englands paviljong. 5. Vandring kring utställningsfältet. 6. Affärden från utställningen. Foto för Idun af C. A. Carlo Abeniacar, Rom.

den party", som gafs i änkedrottningens trädgård. Konungen såväl som drottningen hafva desslikes aflagt en hel mängd besök under deras tre dagars vistelse här, och tidningarna ha öfverflödat af sympatiska uttryck för dem och Sverige. Den stora konstutställningen har naturligtvis varit föremål för kungaparets lifliga uppmärksamhet, något, som ock framgår af våra bilder.

Jag har sett ett par familjer, som af ekonomiska skäl eller "för barnens skull" flyttat ut på landet, få både sin ekonomi och sin familjelucka förstörd genom att mannen på detta sätt fått krogvanor och krogvänner. Alltså: kan mannen icke ägna sina eftermiddagar åt hemmet och familjen, torde utflyttning till villastäderna i allmänhet icke vara att tillråda.

Detta ej minst för hustruns skull. För de flesta hustrur innebär i själfva verket en dylik utflyttning oftast en verklig uppoffring. Om hon i staden haft några lediga förmiddagstimmar, under det att mannen var i sitt arbete och barnen i skolan, så behöfde hon icke sitta hemma och känna sig ensam; i staden finnes ju alltid ett omväxlande lif, så mycket nytt att se, att väl de flesta kvinnor skulle önska sig mera ledig tid för att hinna med allt. På landet finnes intet tillfälle till "shopping" och knappast något annat heller, som kan gifva

synnerligt innehåll åt den ensammas förmiddagspromenad — och hvarje dag kan man dock ej gå på visiter eller vänta sådana, om man ej hör till skvallersystrarnas klass. Det kan därför ej hjälpas, att många hustrur i våra villastäder finna dagen lång, innan mannen kommit hem till middagen; belöningen skola de ha i ett ostördt hemlif på eftermiddagarna och söndagen. Är mannen borta från tidigt på morgonen till sent på kvällen, blir en villastadsfrus lif ej synnerligen trefligt. Vanligen börjar då hon också att allt oftare göra sig ärende in till staden — och hvarför har man då flyttat ut på landet?

Vi ha här berört några af de synpunkter, ur hvilka en utflyttning till villasamhället kan anses önskvärd eller icke önskvärd. De ha mest varit af ekonomisk natur — men är icke af alla yttre omständigheter ekonomien den, som har största betydelsen för ett lyckligt familjelif? Mycket kunde vara att tillägga om

villastadslivets fördelar och obehag, om arbetet i täppan eller på tomt, roande, när det ger väntadt resultat, och alltid uppfriskande; om de många tillfällen till friluftssport, som stå ungdomen till buds o. s. v. o. s. v., allt bekanta saker — men kanske är det bäst att sätta punkt här. Hvad som bestämmer en människa att stanna kvar i staden eller flytta ut till villasamhället, blir nog slutligen någon af de ekonomiska och inre husliga hufvudsynpunkter, som här ofvan angifvits och hvilka kunna vara afgörande nog för den husliga lyckan.

A. WESTBERG.

Hvarje husmoder bör prenumerera på **Barngarderoben** **Pris för helt år 3 kr.: halft år kr. 1:60. Lösnummer 30 öre.**

Hvarje sömmerska **likaså.** **12 häften årligen.**

PERLSALT.

Elisabeth Östman skriver i Iduns hjälpredda af tändernas vård: "det bästa munvattnet är, om man tar en tesked salt i ett stort glas ljumt vatten och låter det väl smälta. Vi veta ju att saltet har en både renande och bevarande egenskap."

A.-B. Fukkfriff Bordsalt, Sundbyberg.

Något om brefskrifning under flydda tider.

BLAND BREF, som nödvändigt måste skrivas, voro de s. k. gratulations- och condoléanceskrivelserna, hvilka ofta äro affattade efter, som man sade, "en gammal viss *tabulatur*", där man igenkänner då förhärskande uttryckssätt. Dessa skyldighetsbref äro affattade, antingen i den gamla storhetstidens tunga, fromma och plikttrogna försakelsestil eller, om ämnet så fordrar, i en mera yster, något spefull ton, med lättare skämt, som dock stundom hvässer sina pilar och attackerar t. o. m. personligheter. Dyliska bref, som de sistnämnda, affattades i det längsta på franska, men där sådana bref förekomma på svenska, bilda de en slående motsats genom sitt tunga språk, äfven där brefskrifvaren icke gifver sig ut för att vara en "gammal-svensk" och hatare till allt "det utländska ofoget".

Bref, som äro skrifna under de sista Vasaättlingarnas regering, utmärka sig genom att, likasom tidehvarvet, vara gement tråkiga. De äro cirklade och omständligt tillkrånglade samt förråda stundom att intriger och hätskhet försåtligt lura, men äfven, när talet gäller kärlek och vänskap, äro dessa utgjutelser föga förtroendeingifvande. Stilen i bref från denna tid utmärker sig för långa perioder, de äro rika på granna fraser, men dock tomma på tankar af värde och rikare innehåll. Man smickrar hvarandra; man säger vackra saker, som klinga äkta, men vid närmare undersökning få de lätt en bismak af — Sodomsäpple.

När den s. k. Karl Johans-stilen blifvit förhärskande i hemmens anordning, klädedräkt, sällskapslif och uppfostran, visar sig äfven en ny form för sättet att skriva bref.

Ämbetsstil och kanslistil undergingo sannolikt inga påtagliga förändringar. Däremot röjer den privata brefskrifningen att man kommit in i ett nytt skede. Man har frångått den gamla fransk-akademiska stilen, hvilken så länge utgjort ett mönster, efter hvilken både lärda och olärda "ristade sina runor". Men i och med den romantiska skolan hade brefskrifningen förts in i nya tidsströmningar, som gäfvoro en annan färg åt brefkoncepten, som nu började flöda öfver alla bräddar med störtfloder af en hittills oanad känslolöshet i tankar och uttryckssätt.

Den gamla brefstilen försvinner alltmer och dyker förnämligast upp under följande tider endast såsom dåliga efterhärmingar, oftast löjliga och stundom att betrakta som rena *peko-raler*.

Sedan det nya skrifsättet gripit mänskligheten, affattas nu, t. ex. kärleksbrefven, så poetiska att de rent af såsom en samtida sade: "kunna lämpa sig att sjungas med tillhjälp af gitarrackompanjemang".

Månan — "den milda Luna" — åberopas vanligen i dyliska hjärtupna skrivelser och tyckes hon vara oumbärlig, såsom alla älskandes tysta, förtrogna och vän.

Det är under denna tid som brefven växa i omfång och som man skrifer "hela postpapersark fulla", nästan uteslutande med redogörelser för sitt känslolif. Man söker dissekera sitt innersta och mikroskopiskt undersöka sitt hjärtas beståndsdelar, på samma gång som man synes hafva ytterst litet reda på hvad som egentligen menas med "hjärta".

En afart af tidens strömningar visar på, att kvinnligt martyrskap synes hafva varit på modet. Och det ser nästan ut som om man

MRS CHAPMAN CATT.

Rösträttsalliansens ledare i Stockholm.

PÅ SIN STORA världsresa för rösträtten har mrs Chapman Catt nu anlänt till Stockholm, där hon gör ett nära två månaders uppehåll för att ordna och leda den internationella alliansens sjunde kongress.

Hon kom i söndags från Kristiania, där hon gifvit glans åt rösträttsföreningens årsmöte, talat vid kung Hakon och hört alla partierna alla ledare betyga sin glädje öfver den reform, som gaf kvinnorna rösträtt.

Trots alla mödor var hon liflig och glad vid ankomsten den tidiga regniga morgonen, glad åt att vara i Stockholm, som hon så mycket hört talas om, intresserad att genast höra om rösträttsfrågans läge för ögonblicket och färdig att ännu samma dag börja det stora arbetet med ordnandet af kongressförhandlingarnas program. Grand Hotell är nu från och med i söndags centrum för rörelsen, där konferera de svenska ledarna med mrs Catt, dit styra journalisterna sina steg, dit strömmar en väldig post från jordens alla hörn och därifrån utgå bref till de allierade ländernas rösträttsledare.

Mrs Catt har för icke så länge sedan genomgått en sjukdom, som förde henne nära döden, och hennes vackra, förnäma ansikte är också ristadt af smärtor och mödor i ett långt lif. Men det bor en stark och oböjlig själ i denna bräckliga kropp och mrs Catt har kunnat nu i fem år beklåda posten som alliansens ledare, och vara själen, den sammanhållande och ledande kraften i fyra kongresser. Hon har därunder sett sina skaror mångdubblas och fått inregistrera många segrar. Vi tro att ännu större segrar äro nära för handen.

Mrs Catt ankommer till Centralbangården.

För Idun af JENNY ENGELKE.

njutit vid tanken på att gå oförstådd eller misskänd genom lifvet.

Dyliska känslor voro ej lätta att hålla dolda i ett lidande kvinnobröst. De måste söka sig luft, och därigenom uppstå dessa långa epistlar, där man till sin intimaste väninna anförtror allt lidande, som kallsinnighet och missförstånd kunnat vålla. Det tyckes dock som vore alla dessa klagovisor en högst nödig och pikant omväxling i en tid, där kärleken oftast drifves till afguderi, och där vänskapen upphöjes till kult, som fordrar sitt eget offeraltare.

Till motsats af detta känslopjunk ålade man sig i det yttre en köld och en kallsinnighet, som ju alls icke var verklig. Och hela detta system af konstlad känslolöshet fordrade förställning. Missförstådda ord, stela miner, allt var brott emot sanningen och medförde sitt straff.

Denna ansträngande förställningskonst kunde icke alltid hålla streck. Stundom kommo verkliga, länge hämmade känslor till utbrott, och våldsamma attacker af svimningar och hysteriska anfall voro till följd därpå alls icke sällsynta.

Man talade om "tillgjordhet", men det var endast naturen, som tog ut sin rätt, där onatur pålagt för tunga bojer. Att vara sann i sitt väsende, i sitt tal och i sitt uppträdande ansågs då — som en viss dam lär hafva yttrat — "värre än synd, det var ju opassande". Och af dessa förvridna åsikter led en hel generations kvinnor, hvarom man i gamla brefsamlingar tydligt finner vittnesbörd.

Ett uppmärksamt öga kan där utan svårighet utspana och följa mången hjärtats tragedi, uppkommen till stor del på grund af denna bristande sanningskärlek. Ty de stackars unga människorna trodde sig icke hafva rättighet att vare sig i tal eller skrift få förråda hvad de kände, utan ålade sig ett olidligt tvång. Detta känslornas hämmande tog revansch i tårar. Det tryck, under hvilket man lefde, gjorde att känslorna lika som magasinerades. Och blefvo de vidare lätt uppdrifna genom "romaneska griller" och läsning af öfverspända romaner. Man hade endast tvänne utvägar att välja på till hjärtats lättnad: gråt eller brefskrifning.

Också grät man oerhördt. Icke allenast damerna utan äfven herrarna brukade utgjuta "ymniga tårar", så försäkra man.

Man grät i kyrkan vid afhörandet af en vacker predikan, då det stundom hände att äfven predikanten fällde tårar. Man grät under afhörandet af vacker sång och musik och under lyssnandet till ett skönt poem som reciterades. Man grät vid läsandet af en rörande bok, eller när man hörde någon sorglig händelse omtalas. Men man grät icke allenast af sorg, man grät äfven i glädje, man "log genom tårar".

Man talar om glädjetårar, tacksamhetstårar, tårar af sorg, missräkning och afund. Ja, om alla det mänskliga lidandets tårar, t. o. m. "harmsna tårar" omtalas. Och man får ingalunda tro att uttrycken "strömmande tårar" och "badande i tårar" äro öfverdrifna. Ty t. o. m. brefven "fläckas af" hvad man kallar "salta, bittra tårar".

För ett spicketorrt släkte såsom det närvarande har det sig ganska svårt att fatta möj-

PÄRMAR

till IDUN 1909 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1:50. Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

IDUNS MODELLKATALOG

Oumbärlig för alla sömmerskor och för alla hem.

Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Koloreadt omslag. Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

ligheten af ett sådant tårarnas flöde, men det var dock så.

Denna yttring af känslfullhet försvann ej, förrän ungdomens uppfostran blef en annan.

När bojorna började lossas, och anden fick mera frihet, då torkades tårarna. Och med förvånade ögon började det unga släktet blicka mot soluppgången till en ny dag. Lifsmodet växte. Man fick frisk luft i lungorna, ty man började få röra sig utomhus, utom hemmen. Och denna friska luft underlättade blodcirkulationen. Hjärtats rörelser blefvo mera regelbundna, och man behöfde icke längre känna med orden i en gammal visa om hjärtat — *Hjärtebanken* — där det hette: "Nu, står det stilla — nu, slår det åter", hvilket ju hvarken var sundt eller godt för välbefinnandet.

Modet att skriva pjunkiga bref aftog, jämte de uppstyltade känslorna, som brukade gifva sig luft i otaliga "Ack" och "O!" Under senare tider uppenbarar sig detta skrifsätt endast såsom gengångare från en längesedan förfluten tid.

Brefven från slutet af 40-talet bära prägel af en sundare riktning. Man talar nu mycket om "förståndet". Äfven ungt folk skrifer "förståndiga" bref och tillåter sig litet smält moralisera.

De verka snusförnuftigt och lillgammalt, dessa brådmogna uttalanden. Man tillskrifer icke längre "ödets skickelser" eller "Allmakten" någon del i hvad som händer, utan man anser, att enhvar bör "rådfråga sitt förstånd".

— "Man måste vara förnuftig" eller "man måste visa, att man har förstånd", upprepas ofta. Och en ung flicka behöfver icke längre *vingas* till ett godt, förmånligt parti. — Hon är "klok nog att inse förmånen däraf", säga föräldrarna helt berömmande. "Hon blir försörjd".

Äfven de unga karlarna synas lättare kunna bemästra sina känslor. Man sätter icke längre pistolen till bröstet "för en mankerad vals"; man tar sitt förnuft till fånga. Man ackorderar med hjärta och samvete, och slutet på visan blir — "att trollet för guld man ta'r".

I ett bref från 1838, skrivet i Stockholm af en ung man "i verken" läses: — "Som jag nu uppnått en lönegrad af 1,200 rdr. pr år kan jag nu vara trankil för min bärning. Jag kan börja se mig om efter "ett huskors", så skulle du känna till någon hyggelig, vacker och rik flicka i östgötabygderna, så gif mig anvisning på henne."

Påtagligen besitter denne unge herre mycket af det så högt aktade förståndet.

Utänför all denna brefskrifning, som beredt många njutning och nöje samt äfven aflöpp för känslor och tankar, står den kompakta majoriteten af ett icke ännu skrifkunnigt folk.

Bland menige man var det då högst sällsynt att någon kunde föra penna. Och väl beslutne bönder, ja, äfven en och annan "handelsman", måste reda sig, att i stället för sitt namn, underteckna med ett ristadt bomärke = en slags krumelur efter egen uppfinning, eller med "hand å penna" låta någon annan skriva sin namnteckning.

Denna okunnighet var ofta kännbart svår, men skadade dock mindre så länge befolkningen var bofast och man höll sig kvar "vid torfvän". Sällan gjordes utflykter därifrån. Men först då märktes det som en brist att icke kunna skriva. Ty från den ungdom, som ute i världen vandrade, önskade ju föräldrarna få höra nyheter. Och underrättelser från hemmet voro ju också önskvärda för dem. Pastorsämbetet och konungens befallningshafvande kunde ju i värsta fall anlitas såsom förmedlande länkar, men endast i högsta nödfall, så

fram det gällde lif eller död — fysisk eller moralisk — icke annars.

"Handelsfolket" från Västerdalsocknarna jämte de "kullor" och "masar", hvilka vandrade ute i landet för att söka arbete, tryggade sig ofta till prästerskapet. Men en hel mängd annan, tjänande ungdom måste åtnöja sig, bäst de kunde, med att mottaga eller afsända hälsningar med någon vandrande "skålknal", välkänd i hembygden. I andra fall återstod endast för den tjänande ungdomen att, när det gällde bref, anlita sin matmoder om hjälp, för såvida hon var skrifkunnig.

Tjänarne vid de stora herrgårdarne, eller i städerna, hade lätt att undfå dylik hjälp. Och det var påtagligt att skrifkonsten vid denna tidpunkt utgjorde det egentliga *streetet*, som skilde "bättre och sämre" folk åt, ty så sades allmänt då för tiden, och detta helt obsväradt.

Denna brist på kunskap i skrifkonsten blef en föreningslänk mellan husmodern och hennes tjänare. De behöfde henne och hon var glad att äga deras förtroende.

Bref förekommo då visserligen sällan och sparsamt, men i alla större hem voro många tjänare, och dessutom diträknades en hel mängd f. d. tjänare, bortgifva, änkor, eller ogifta sömmerskor, hjälpgummor och biträden af allehanda slag, hvilka någon gång fingo ett bref, som de naturligtvis hvarken kunde läsa eller besvara.

Nu måste husmodern hjälpa. Än hade gummans man eller son, som farit till sjöss, sjuknat och låg på lasarett i någon aflägsen, främmande hamn. Kanske hade han dött eller, som det ock kunde hända, hade mannen drunknat. I hvilket fall som helst skulle bref skrivas till konsulatet, till kaptenen, läkaren eller prästen, och svaren skulle också uppläsa. En annan mor hade en ung "vettvilling" till son, som under marknadsruset låtit lura sig af en grant utstyrd *värfvare* och tagit lega "vid gardet".

Var han nu full af ruelse, skulle den förlorade sonen undfå hälsningar hemifrån, med uppmuntran och förmaningar till plikttröhet, till ståndaktighet i dygd och goda seder, samt sin moders förlåtelse. Någon gång uppstod äfven ett skriftligt parlamentärande med "herr öfversten", för friköpande af pojken ur kronans tjänst; men detta lyckades icke ofta.

Friarbrief förekommo äfven, ofta lika svåra att läsa som att förstå. Men en god matmoder visste att reda sig äfven med dylika svårigheter, och utleta antingen det gällde "kabal eller kärlek", och huruvida brefskrifvaren var värdig och kunde göra sig förtjänt af antingen "en korg" eller af ett gynnsamt svar. Så i oändlighet.

För dessa många, hvilka aldrig "lärt sig att tänka", föreföll sammansättandet af ett bref svårare än lyftandet af en mansbörd. Och till lättande af deras bekymmer funnos på trycket utgifna "Brefställare", innehållande formulär för bref i lifvets alla olika förhållanden.

Förnämligast voro de afsedda "till tjänst för unga älskande". Och sannolikt blefvo dessa formulär omtyckta och rätt ofta använda. Antagligen förskrifer sig många stående uttrycksätt som ännu återfinnas i bref från senare tider ur denna mycket anlitate hjälpkälla. Ty lika svårt som det var att lära sig skriva och läsa skrifstil, lika svårt ansågs det att själfständigt kunna författa ett bref.

Det var först efter 1842 års skolstadga som innanläsning påbjudits som ett obligatoriskt ämne, nödigt att kunna för allt Sveriges folk. Och detta påbud drog snart skrifkonsten efter sig, som en gifven påföljd.

Barnen hade hitintills, vanligen i hemmet, mottagit undervisning, som då uteslutande be-

stod i kristendomens hufvudstycken, som mest lärdes utantill. Men med innanläsningen vardt det länge klen beställt, och skrifning kom aldrig i fråga.

De ambulatoriska eller också bofasta skolmästare, som här och där funnits i bygderna, utgjordes vanligen af någon gammal f. d. soldat, någon vinddrifven matros, som gjort haveri, eller någon skraddare- eller skomakareson, hvars ärelystne fader tvingat honom in på "den lärda" banan.

I städerna, såväl som på landet, funnos s. k. skol-"mostrar", hvilkas hela kunskapsförråd inskränkt sig till "A. B. C."-boken, men hvilka icke kunde skriva, af den orsak, att oftast giktvärk eller oförsel i händerna tvingat dem att för nöds skull tillgripa boken såsom födkrok.

Konsten att läsa innantill utgjorde därför länge högsta måttet af lärdom för folkets barn.

På många ställen i landet önskade dock prästerskapet välvilligt komma de okunniga till hjälp. Och i en af Norrlands mindre kuststäder sökte församlingens pastor — detta var i början på 50-talet — förmå några af samhällets skrifkunniga damer att ordna en liten aftonskola, för att där lära "stadens pigor" den ädla skrifkonsten.

Många af dessa tjänande kvinnor voro från närgränsande socknar och borde, enligt den gode prästmännens förmenande, kunna genom pennan sättas i förbindelse med sina hemmarvarande anhöriga. Han motiverade denna sin åsikt med det lika enkla som tänkvärda yttrandet: — "Dom har väl känslor, dom 'äg." Och han hade rätt.

Men om äfven några lärde sig skriva, kunde ingen lära sig *läsa* skrifstil. Och det blef klart att *den* konsten måste innötas från barn- domen.

Enligt Lancaster-metoden lärdes barnen att med en käpp upprita skriftecken i en s. k. sandbänk eller låda, fylld med sand. Därifrån öfvergick man sedan till skrifning med griffel på skiffertafel, tills eleven slutligen ansågs mogen för penna och bläck.

Hvad som för brefskrifning länge utgjorde ett besvärligt hinder var det dumma bruket att icke använda pronomen. Titeln måste ju upprepas, huru långsläpig den än var, eller också utbytas mot det tråkiga *Titulus*, eller det ohöfligt enstaka omsägandet af ordet "frun", "herrn", "fröken", "jungfrun" eller "mamsell", hvilket så användt verkar nästan idiotiskt.

För många blef brefskrifning fortfarande ansedd som en plåga, äfven när de tekniska svårigheterna voro öfvervunna. Och det klagas ofta, redan på brevets första sida, att man icke vet "hur" man skall börja, eller att man "svettas och skrifer, skrifer och svettas", utan att idéerna ändå vilja inställa sig.

En annan erkänner blygsamt att han "så godt som en hel evighet tuggat på penna". Förmodligen i samma vända som den föregående, och en tredje brefförfattare påstår helt dystert att han skrifer "mer med tårar än bläck". Bedröfligare kunde det icke låta.

Synnerligen kinkigt var för underordnade, när de med bref skulle uppvakta en förman, en principal eller annan högt stående person. Den arme brefskrifvaren slet då jämmerligen ondt, allra helst för att kunna reda sig med de många, långa och omständliga titlarna. Helt få voro så lyckliga att finna på utvägar såsom en viss ung, fiffig herre, som löser problemet genom att helt enkelt tilltala sin högtstående förman med orden "Herr Riddare".

(Forts.)

Iduns Modellkatalog för våren är utkommen. Pris 60 öre.

Hos il Maestro.

För Idun af Mari Mihi.

SEX TRAPPOR UPP, på höjden af Montmartre, bor il Maestro. Han är en man med pietet för det förlutna. Och måhända har han valt denna plats till åminnelse af den klassiska, oeldade vindskupa, där han en gång med dvalna fingrar arbetade, släpade och svalt.

Ännu har han ej fyllt sina fyrtio, och det är redan länge sedan han slog sig igenom. Tio år eller mera sedan han bröt sig fram ur den stora namnlösa hopen, räddade sig ur den myllrande grå floden, som flyter fram mellan lif och död. Hela armodets och ensamhetens och tapperhetens poesi ligger öfver hans hårda ungdomsår. Alla framgångens prunkande frukter har han skakat ned ur livets träd, alla dess söta bär och bedöfvande blommor har han plockat. Han står i middagssolskenet, allvarlig, outtröttligt sökande, outtröttligt verksam. Där finnes ingenting af söndagsbarn hos honom, intet af det glada öfvermodet hos gudarnas älskling. De långa striderna hafva satt för djupa märken i ansiktets linjer, i läppens leende, i lynnets innersta gömslen. Han har aldrig bytt skinn, aldrig glömt, aldrig sökt fikon på tistlar, äfven om han *nu* skulle finna dem där. Såsom hvarje varelse är han en produkt af det förlutna. Och till åminnelse här af bor han sex trappor upp på höjden af Montmartre.

Då jag kommer in, lägger han ifrån sig paletten och räcker mig sin färgfläckade hand. Väggar i hans studiesal — det låter för fotografiskt, för Makartmässigt, för spinkigt att säga ateljé — väggarna täckas af ett tjogtals dukar af gamla mästare, så utsökta, att man inte fattar huru en dylik skattkammare kunnat hopbringas i vårt århundrade. Där hänga omkring ett dussin El Greco; på långt håll känner man igen hans himmelsfärder och uppenbarelser, hans långlemmade, uppåtblickande, i fladdrande, veckrika höljen sväfvande gestalter med de egendomliga, skälvande näsvingarna. El Greco, den ytterligt sällsynta, öfverallt eftersökta, numera oåtkomliga. Vidare Ribera, Zurbaran, Goya. Endast de högsta signaturerna, de yppersta, de längesedan hädangångna, men äfven levande och — så han själf!

— Men arbetar ni då alltid inne, sporde jag.

Il Maestro såg på mig som om han ej förstod.

— Jag menar, att ni väl inte kan stå hemma inom fyra väggar och måla upp landskap och solsken och skuggorna under gamla katedraler och allt sådant där.

— Hvarför inte? Jag har aldrig målat en tafla utomhus — aldrig i mitt lif!

Så med ens slog det heliga ursinnet fram ur hans ögon. Och han började predika med hat och hänförelse, i höga tonfall, med omfångsrika åtbörder.

— Den som målar med ögat, han är förlorad; den som målar med hjärnan, han är förlorad. Utan man måste måla med hjärtat, det är den enda vägen. Är ni med?

— Inte alldeles, medgaf jag, men fortsatt! Ty jag hör på tonfallet i er röst att ni förkunnar sanningen, om jag också inte förmår fatta den.

— Se på impressionisterna — ett snyggt sällskap, eller hur?

— I alla fall måtte de väl ändå hafva haft sitt berättigande —

— Ja, det hade nog korstågen också, fast det inte hör hit. Men hvad göra dessa olyckliga? De sätta sig i det fria under ett parasoll och försöka återge ett landskap såsom deras svaga ögon och deras begränsade begåfning uppfattar det. Återgifva naturen, ack min Gud! *Cada loco con sulema*. — Den stora allmänheten, som det i alla tider varit så tack-samt att pungslå och se ned på, den stora

allmänheten tycker med rätta att resultatet blir besynnerligt, att den inte har någon del däri. Impressionismen hade svårt att slå sig fram därför att den sökte dupera folk med obegripligheter. De skaffade sig basar, som sjöngo deras lof. Dessa, som opponerade sig mot allt, tälde själfva inga motsägelser, ingen kritik. Den som inte var med dem, var emot dem. Den unge Evénépoul gick ensam genom lifvet, hans konst blommade på bar kvist... Hvad åstadkommo då impressionisterna när de hunno som längst — jo, japaneserier, färglagda ögonblicksfotografier, *des instantanés colorés!*

Med tunga steg vandrade il Maestro fram och tillbaka i rummet som en stor björn i sin bur.

— Nej, se på den här duken, fortsatte han och drog mig fram till ett porträtt af Goya, föreställande en krigare. Ni ser huru åtspändt trång uniformsrocken sitter efter modet för hundra år sedan. Tänk er huru många rynkor och veck måste hafva utgått från armhålan, huru en impressionist skulle slickat sig om munnen inför alla dessa intressanta radier och tagit ut dem allesammans med fotografisk petighet, med ett intresse för detaljen, som förolämpat helheten, sönderslitit den. Men Goya, som nu var den modernaste mästare som någonsin tagit i en pensel — titta noga efter, han har inte skänkt den ringaste uppmärksamhet vid dessa veck på rocken. Han tänkte inte på dem, han tänkte på hjälten, på Palafox, som slogs som ett rofdjur under barrikadstriderna på Zaragozas smala, djupa, dystra gator. Hvar och en, som står framför denna bild, måste fatta, att detta är en örn, ett lejon — ty Goya spårade alltid djuret, såg det alltid dyka upp ur anletsdrag och minspel — jag upprepar det, den som står framför denna bild, måste förstå att sådan tedde sig Palafox i sina bragders hetta, då han var som Palafoxast. Sådan stormade han fram direkt ur Goyas lidelsefyllda hjärta, sådan träder han oss till mötes med ett öfvermänniskt snilles sanna och förfärande karaktär. *Voilà le grand art!*

Och il Maestro vände sig åter till sitt arbete, medan läpparna ännu skälde och rörde sig, utan att finna några ord. Så hade denna människa, som var alltigenom hjärta och som därför aldrig erkänt någon annan makt, sålunda hade han arbetat och predikat i alla sinlifsdagar.

— Hör på, sade jag. Ni har fått så mycket erkännande och ryktbarhet, så mycken härlighet och så många blommor, som visserligen kunna falla på en människa. Och det bästa ni kommer att utföra, ligger troligen bakom er. Ni har åtskilligt mera pengar än ni någonsin bryr er om att ge ut — jag såg i tidningen att ni sålt för en miljon i Amerika — och ni har väl ingen öfverdrifven åstundan att samla mera. Vet ni hvad ni skulle taga er till?

— Nej, sade han tankspriddt blinkande, klämde ut en tub rakt på duken och började sedan tunna ut den tjocka färgklicken på ett basaltblock. Nej, hur tycker ni?

— Jo, ni skulle bränna alla era målaregrejor på ett bål såsom ett tackoffer åt konstens gudom, hvilken i alla fall varit mycket hygglig mot er. Och sedan skulle ni köpa en marmorvilla på *La Corniche* eller ett palazzo på Sicilien samt allvarligt hänge er åt den utsökta, den svåra och nästan bortglömda konsten att göra ingenting. Att lefva utan att försöka krängla sig bort från ledsnaden genom att arbeta och göra sig viktig. Det stora och stilla vägstycket att med värdighet dåsa bort åren, förstår ni...

Il Maestro lade ifrån sig paletten och vände sig mot mig.

— Ni har inte sofvit godt i natt.

— Sofvit godt! — Människa, jag har rest månad ut och månad in så godt som oafbrutet. Rest som ett bref. Jag vet inte hvad en hel natts sömn vill säga.

— Då förstår jag. Och då skulle jag också råda folk att ge sig bort från den här bikupan dit bort till det blå hafvet... Nej, kanske inte till hafvet ändå, fortfor kosmopoliten med förändrad röst och med en blick öfver den stora staden, som låg där badande i vårens lysande solsken. Nej, inte till hafvet, utan hem till mig. Till det riktiga Spanien, som ni aldrig sett, dit aldrig någon turist letar sig fram. Till det Spanien, där man tappat bort tidräkningen och glömt att Amerika är upptäckt. Vi skulle följas åt dit en gång... Bo i kloster hos munkar, som aldrig ens sett en järnväg, späkta och kattarehätiska; själfgisslare, som aldrig byta ett ord sins emellan. I förfallna medeltidskastell, korpbon på sierrorna, hos hidalgos, de där aldrig eldat i sina rum, aldrig ätit smör och aldrig badat, och som behöfva en kvart för att rita sitt namn, ifall de alls kunna det. — Kanske också någon tid slå upp våra bopålar i Tarifa, där kvinnorna gå beslöjade som på morenas tid, i ty att deras fågning är sådan, att folk skulle mista vettet ifall de fingo skåda dem anlete mot anlete. Där kan man ännu få se *la farucha*, hvilken Salome måste hafva dansat inför Herodes, så att han tappade hufvudet och därtill gaf henne Döparens på ett fat. *La farucha*, som är mer än dans, mer än musik, mer än allt och urgammal och underlig och lockande som det första syndafallet... Ett de bara små fötternas sakta, liksom stötvisa framglidande öfver golfvets nötta, spruckna och dammiga marmorflisor, nästan utan att lyfta hämlarna, en dans med armar och midja, högtidligt rytmsk, tyst, stelögd och storögd, medan de tunga ringarna sakta klirra om fotlederna... *Hombre* — il Maestro skakade händerna öfver hufvudet — allt det där finnes ännu på jorden, men det är långa vägar dit, långa vägar dit, och våra år droppa ned i evighetens stilla haf...

Under "Svenska veckans" dagar.

MIDT I LÖFSPRICKNINGEN gick Stockholms "svenska vecka" i blom. När hufvudstadsfolket härom morgonen trädde ut på sina efter nattregnet ännu våta gator, svängde de blågula flaggdukarne från husfasaderna, och de stora konfektionsmagasinens portaler inramades i flaggdekorationer, medan tvärs öfver gatorna hängde blågula skyltar med uppmaningar att köpa svenska varor och gynna svensk industri.

Butikfönstren vid de stora trafikstråken svälldes af den svenska arbetsflitens vårfloode, allt hvad inhemsk industri kan frambringa af lyx och nyttighetsföremål, från det största till det minsta, fanns utlagdt till åskådning och utlagdt med en fantasifull arrangeringsförmåga, som lockade gatornas myllrande skaror att stanna, se och i bästa fall köpa.

Hela Stockholm befann sig och befinner sig fortfarande i ett slags feststämning, det är färg och sol öfver minerna, man har vaknat upp inför den nyutsprungna våren och det förefaller som om den på något sätt ägde sammanhang med vår svenska vecka, hvilken ger så vackra löften om arbetsskicklighetens pånyttfödelse här hemma.

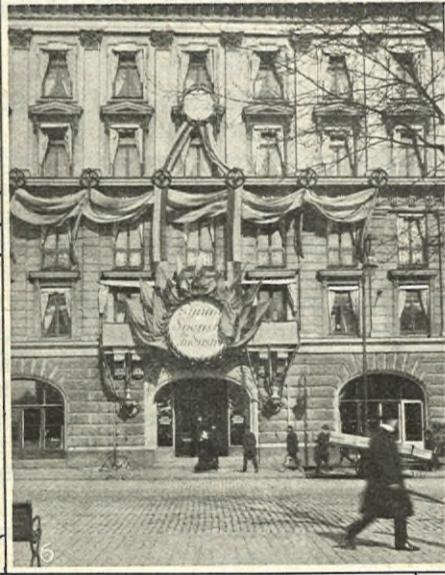
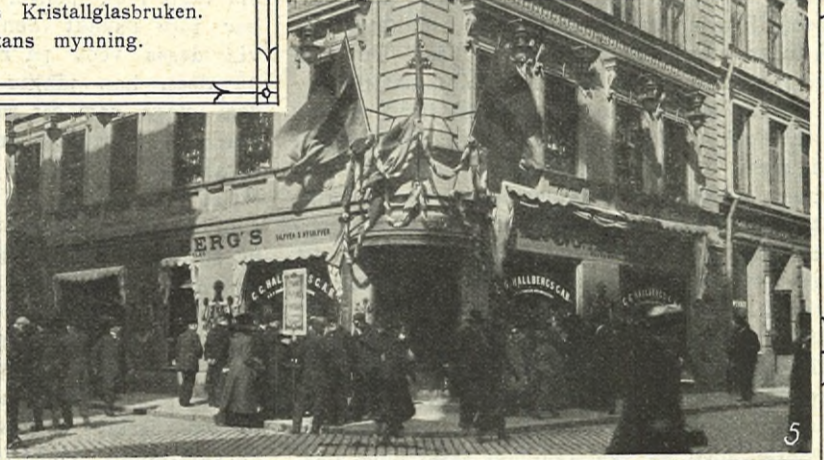
Vi behöfva sannerligen ej misströsta om den svenska jordens och den svenska begåfningens växtkraft; sås bara det rätta utsädet och förstår odlaren sin konst, så uteblir icke skörden. Men det är förståelsen, som ännu brister på åtskilliga håll, förståendet af samhörigheten mellan kraft och kraft, mellan individ och individ, och den faktorn torde ej bli lefvande hos nationen, förrän alla årets veckor i andlig och materiell mening blifvit svenska.

"Svenska genom Idans

Deckar kamera.

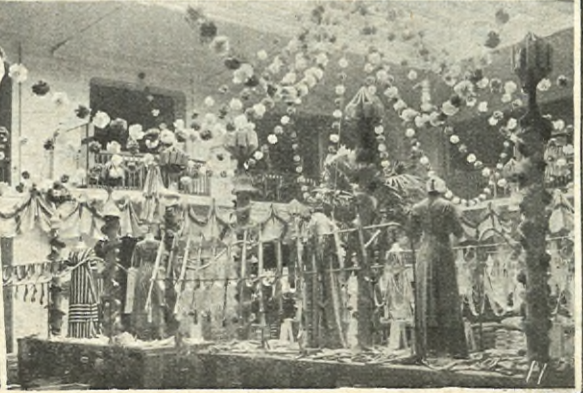

1. Handstillsverkning hos Carl Malmberg. 2. Telefontornet i festskrud. 3. Kristallglasslipning hos Kristallglasbruken. 4. Vid Vesterlånggatans mynning.

5. I hörnet af Drottning- och Fredsgatorna. 6. Hotell Continental. 7. Vid Stora Nygatan. 8. Ditzinger vid Norrmalmstorg. 9. Allmänna Svenska Elektriskas utställ-

ning. 10. Nordiska Kompaniet vid Stureplan. 11. Interiör från Sidenhuset. A. Blomberg foto.

Högtidsdagar i Göteborg

DEN STORA MUSIKFESTEN I GÖTEBORGS KONSERTHUS

TONERNAS och färgernas konst har i dessa dagar bragt Göteborgs samhälle en fest, som torde ha gifvit något af det bästa i fråga om kulturell njutning göteborgarne erfarit denna säsong.

Det är allmänt känt, att musikintresset står högt i den ståtliga handelsstaden vid Göta älfs mynning. Den utmärkta symfoniorkestern under ledning af hrr Aulin och Stenhammar samlar alltid andäktigt lyssnande åhörarskaror, som föras till konserthuset af ett verkligt behof att lyssna till den stora tonkonsten, och en konsert därstädes är en "händelse", som följes med största uppmärksamhet.

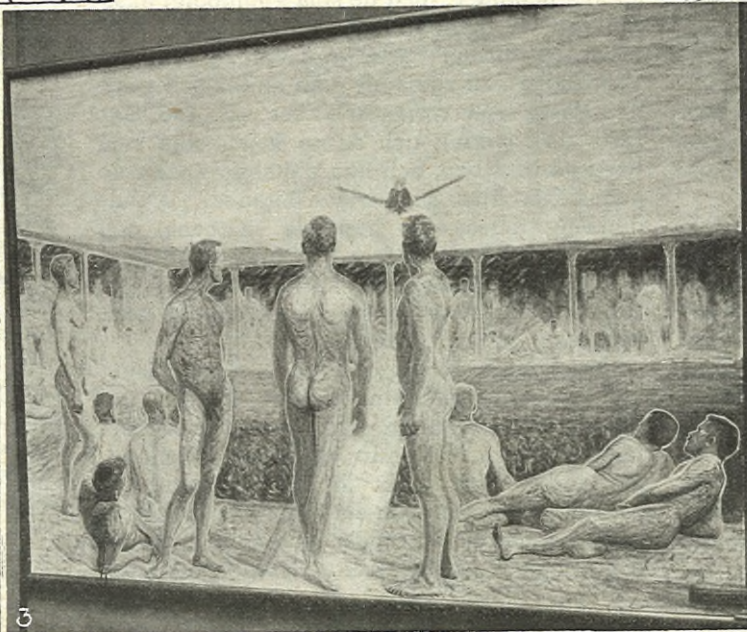
Den musikfest, som nu afhållits i Göteborg, har för stadens musiklif varit en milstolpe på utvecklingsvägen mot vidgad tonkultur, och därför ha också musikens tre största världsnamn, Haydn, Mozart och Beethoven, behärskat programmet. Den sistnämnde företräddes af sin nionde symfoni, hvars sublīma ode till glädjen liksom krönte det konstnärliga arbete, som hittills utförts till den musikaliska uppfattningens fördjupande inom samhället, och det besjälade föredrag, hvarmed dikten tolkades, varslade om ett forsatt sträf-

FRÅN KONSTUTSTÄLLNINGEN PÅ VALAND.

vande mot nya, än högre mål. Till musikfesten har jämväl slutit sig en af Konstnärslöfbundet anordnad konstutställning i Valand, där flere af löfbundets bästa namn mött med friska och personliga konstverk.

Acke har bidragit med en serie hafsbilder, af hvilka vår afbildning 1 återger en af dessa blånande strandsyner, som äro egna för hans spekulativa pensel. I förgrunden synes en klippa, mot hvilken lutar sig en ung naken kvinna, hvilken hållning röjer ett berusadt uppgående i den sommarklara hafsfriskheten. Karl Nordströms till det yttre karga, men i stämningen intensiva och lyriska kustskildringar angivas af bild 2. Af Eugen Jansson tilldrager sig den stora badhusscenen, bild 3, berättigad uppmärksamhet, det är en tafla, som icke släpper åskådaren i första taget och som ger anledning både till beundran och invändningar. Nils Kreugers hästar, bild 4, äro gamla kära bekanta och den mark de röra sig på också. Hvilken intensitet i dessa djurbilder och huru starkt är icke samhörigheten mellan dem och den jord de trampa gifven! Valandutställningen står alltså som en värdig konstnärlig pendant till musikveckan.

ANSELMUS.

En novell af Ludvig Nordström.

(Forts.)

DÄR FANNNS INTET rum för längtan, drömmar och fantasier; hon kunde aldrig mer få inbilla sig något, ty allt var i själfva verket fullbordadt; och för hvad hade hon lefvat? För att vid några och tjugu års ålder ge lifvet åt ett par barn och sen bli gumma i hela återstoden af sitt lif.

Denna flicka däremot, hon ägde förutom sin ograverade skönhet äfven rätten att drömma och lefva i inbillningar. Hon kunde få tänka sig, att någonstans i världen fanns en rik och stor herre, som en gång skulle få se henne, bli förälskad i henne, göra henne till sin hustru, ge henne fina kläder, häst och vagn och ett bekvämt lif. Man kunde inte nå henne med några vapen, hon lefde på ett annat plan, hon hade rätt till detta öfverlägsna löje, som for och gick kring munnen. Det enda den unga modern kunde, det var att hata henne; och hela hennes kropp, hvarje cell i hennes kropp vände sig i hat mot flickan — och hat födes ju blott af kroppen, eftersom hat är fruktan att gå under och ingenting annat.

Så såg Anselmus i dessa båda kvinnor en bild af allt, som sträfvade och arbetade djupast i blodet på ett helt folk. Folket sträfvade att förvandla sitt lif från att vara bundet i släp och trældom vid jorden till att bli fritt, luftigt, sväfvande. Hvarje generation lefde som denna unga moder; drömde i sina första år om lyckligare och skönare tider, men greps af sina drifter, som äro de armar, med hvilka jorden suger till sig människorna, och i samma ögonblick visnade drömmarna; jorden hade segrat. Kanske lyckades en och annan kall och hård individ rädda sig och gick ut ur gruppen och blef något annat, realiserande i sin person hela generationens längtan och i samma ögonblick föremål för allas hat.

Ack, kärleken! Finns någon känsla på jorden, som stiftat mera hat bland människorna, gjort mera ondt, murat grymmare fångelsehålor!

I verkligheten stå ju alla män som hvarandras fiender, alla kvinnor likaså. Vänskap, samlif, umgänge, allt är till för att lista ut hemligheter, knep, finter, för att öfvermanna, undergräfvat, stjåla vapen; och det är så långt ifrån att männen ljuga mest i kvinnornas armar, att det i stället är där och endast där, som sanningen kryper fram: sanningen om hur drömmarna spolierats; ett helt folk, en hel tid, en hel värld klagar i de svaga och brutna ord, hvarmed en man anförtror sig åt en kvinna.

Hvarför hatade också denna unga mor den vackra flickan, om inte därför, att hon blottat allt för mannen, om hon inte fruktade, att mannen skulle kunna lockas af den andras skönhet. Och hon visste ju, att i det ögonblick fallet var skedt, då var hon själf och alla hennes hemligheter prisgifna; något grymmare finns inte, men sådan är ju kärleken.

Hon vände hufvudet åt Anselmus, och då såg han, att hennes ögon stodo fulla af tårar; hon log ett krampaktigt leende, satte sig på spiselhällen invid elden och kramade barnet till sig och borrhade sitt ansikte bland blöjorna.

Men mannen, som ledde spelet, tittade också upp mot Anselmus, och hans ögon tindrade. Han skrattade och sjöng och pratade.

Anselmus, han suckade, när han såg och förstod detta drama utan ord, som inte var något drama mer än för honom; och var ett drama, därför att det var ett folk han såg och inte individer; ty individer finnas ej!

Nu blef det dans. Spelmannen satte sig i stora salen i ett hörn, med ett fladdrande ljus bredvid sig.

Sjömannen dansade först med sin hustru, och båda voro allvarliga, träskorna slamrade så att det lät, som när man tröska säd med slagor. Men sedan dansade han med den vackra flickan, och då såg han sig omkring med leende ansikte, och hon var röd och halfslöt ögonen och hade munnen öppen, så att tänderna glänste.

Anselmus tänkte på, att han var sjöman och var borta åratals från hemmet. Hvad hände i alla hamnar? Hvad trodde hustrun därom?

Äktenskap, aj, aj, aj!

Detta blef för pinsamt; här låg i öppen dag allt, hvad i salongerna låg på djupet, här gick roten i dagsljuset, och här lärde man sig se skelettet i de mänskliga passionerna.

Anselmus smög sig helt tyst ut ur huset; ute sken månen, röda och gröna moln stodo på himlen som ärgiga sköldar, och bakom tittade stjärnorna som tusentals nyfikna ögon; och fiskarbyns gråa hus voro som spökhus i natten.

VI.

När man vistats en tid på samma plats, förlorar man känslan för det alldeles egendommiga i dess yttre struktur, och andra, inre egenskaper kvälla fram.

Sålunda, när Anselmus vistats någon tid i den lilla fiskarbyn, hade han redan börjat glömma omgifningarna, och hans tankar sysslade med andra saker.

Han plägade emellertid företaga rätt långa promenader. Höglätten låg öppen och solig framför honom, några kyrkspiror och några enstaka trän lockade i horisonten som prickar ute på hafvet, och mäsarnas lättjefulla flykt öfver fälten meddelade honom en sensation af sorglöshet.

På ömse sidor om vägen gingo gubbar och planterade kål. Det lyste egendommeligt svalt af de ljusa plantorna mot den mörka myllan. Och buskarna, som växte tätt på stenmurarna, buro gula blommor; men på sina håll skar man ner och buntade hop dem.

På ängarne betade får och långörade svin; och svin äro trefliga djur. Det var två medelgamla svin, tillhöriga en grå landtgård, nästan ett litet slott, som voro de trefligaste af alla. De hade en stor äng att beta på, och de rörde sig på ett alldeles särskildt ledigt sätt, som tillkännagaf ett slags god ställning och ett slags medvetenhet om att de tillhörde en framstående och oberoende bonde. Nu beta svin på ett helt annat sätt än får. De nicka med hufvudet, så att öronen slänga, men plötsligt grymta de och afstanna betandet; med de små godmodigt miss-tänksamma ögonen titta de upp, sätta dessutom det rörliga trynet mot vinden och fnysa, oroliga och spejande som ankor och gäss, när dessa ana roffåglar öfver sig. Plötsligt sätta de i språng och dansa kring som små bord på fyra ben, och lika plötsligt stanna de och börja åter sitt ifriga betande. Rundt omkring dessa svin hoppade skatorna, och på alla murar sutto feta kråkor, medan himlen ibland förmörkades af korpsvärmar. Ja, fåglar af alla slag fanns det i detta gråa land, och mest af allt korpar.

Kanske var det egentligen inte sorglöshet ändå öfver höglättens kullar; kanske var det något helt annat. De spridda trädgrupperna kommo Anselmus att tänka på en tid, då landet varit täckt af stora skogar, då byarna och slotten och städerna och kyrkorna legat inbäddade i grönska och skugga under höga och susande trän. Hvilka oändliga

rymder af tid och öden. Sedan detta land var urskog och vildmark! Hvilken ålder speglade sig ej i de grå bondstugorna, och hvilket underligt lågt, jordbundet lif i generation efter generation hade ej utvecklat och utformat dessa människor, som bebodde stugorna.

Öfver höglätten låg en ständig stillhet, som om efter en arbetsvecka, där hvarje dag varit några sekler, söndagen äntligen hade randats. Anselmus såg ej någon människa gå i strängt arbete; gamla gubbar rörde sig maktigt, kvinnor stodo och blinkade utåt hafvet, barn lekte på vägen, och ankorna gingo i processioner inne på gårdarna. Han kunde höra ett skratt långt härifrån, den glittrande luften bar ljudet långa vägar och lät det helt stilla mattas och dö bort. Ingen människa hade brådtom mer än den lille beskäftige brefbäraren, som löpte från hus till hus. Dök in bland buskarna och murarna för att om en stund plötsligt komma fram på ett helt annat ställe; och han påminde om en skärgårdsbåt, som löper från brygga till brygga i en afsides och öde trakt. Ibland hördes ett skott. Ibland ett hundskall. Men alltid så långt borta; och ingen lade märke därtill. Det var en stilla bygd, därför att jorden under hela den långa veckan odlats och vårdats, och nu bärgade man skördarna, och människorna orkade knappt lyfta ögonlocken.

Denna stillhet smittade Anselmus. Han satte sig i skydd af den gamla kvarnen uppe på högsta kullen och lät solen skina på sig. Den var inte het nu emot jul, den var ljum och vänlig, stilla som allt annat.

Ett spådt gräs vajade på marken omkring honom, känsligt för den minsta vindil, och molnen sköto fram, som om de glidit nedför den hala himlen mot horisonten, där skären lågo, kring hvilka hafvet bröt.

Med denna stillhet kommo de blida tankarna, de litet trötta och lata tankarna.

Hur länge skall jag stanna här? frågade sig Anselmus. En slump har kastat mig hit, skall en slump också rycka mig härifrån?

Kvinnan i Paris föreföll honom som en skugga, hvilken vikit för solen. Hon kändes inte längre som en mörk kyla i honom, inte som en oro, inte som en själfanklagelse.

Ty i denna stillhet förvandlades allt tillfälligt hos honom till ångor, hvilka förflyktigades, liksom snön om våren, och hans eget ursprungliga väsen låg där midt i solskenet. Vinden svepte genom honom, och han tyckte sig känna, hur han var som en del af den mark, hvars gräs han såg glittra och hörde susa.

Vägen sluttade ner mot byn och var gul; inte långt från den gamla kvarnen vidgade den sig inom låga stenmurar till en liten öppen plats, och där kom en gammal gubbe hasande.

Anselmus kände sig härvid, fylld som han var af ungdom, hälsa och styrka, dels på något sätt skamsen, då han nämligen betänkte, att han njöt med friskt blod och svälde som en saftfull växt af solljuset, medan gubben fick söka det som en medicin för sin bräcklighet; och dels erfor han en svag känsla af oro, då han vidare betänkte, att en vacker dag skulle han befinna sig i denne okände gubbes ställning, medan någon ung man kanske ömkande betraktade honom.

Men herregud, tänkte han, å andra sidan kommer jag då att veta så oändligt mycket mer än nu. Och frågan är, om man någon sin åldras mer än till kroppen, nämligen förutsatt, att man velat bli mogen och en gång verkligen nått fram därtill?

(Forts.)

“Boris Godunov” på Kungl. Teatern. Scen ur prologen. Stående på trappan till höger: Boris Godunov (hr Wallgren).

BRED OCH MUSTIG som stäppjorden, tungsint och naiv som den ryska folksjälen och stundom stigande till religiös extas — det är Moussorgskys musik till “Boris Godunov”.

Komponisten är död sedan flere decennier tillbaka, men han lever i sitt hemland genom denna tondikt, lever som den måste göra, hvilken i sitt konstnärliga skapande reproducerat sitt folks innersta känslolif och sitt lands natur med de ändlösa perspektiven och de starka motsättningarna af karg ödslighet och solfärgad men tungsint idyll. Moussorgskys melodiflöde har delvis sitt ursprung i den ryska folkmusikens källa, men för hans skapargåva ha folkvismotiven endast varit råmaterial, hvilket han förädlat och gjort till nyansrik konst, utan att folktonens naiva anda förflyktigats.

Mestadels besitter dock denna musik en själfständighet, som ej låter tubba sig af

inflytelse från hvarken det ena eller det andra hållet. Det är rysk musik kort och godt, “lille fars” stora, sällsamma rike lefver i den i oförstörbara toner.

Den gråa teorin är komponisten fjärran. Hans konst trasas icke sönder af några experiment, den är idel melodisk flykt och den utvecklade sig ur en fantasi, som är daggig af ingifvelse.

Ett särskildt rum intaga körerna i denna opera. De utstråla eggande lif, ge ett helt folks jubel, sorg och förtrytelse och deras rytmiska och dynamiska gestaltning är af en stolt och tonalt rik verkan.

Libretton saknar däremot enhetlighet och verkligt dramatiskt innehåll. Boris Godunovs mörka lifsöde, hans brottning med samvetsqualen öfver att ha mördat den unge Tsarevitsch, Dimitri, för att nå härskarställningen, och Grigoris, den falske Dimitris, blottande af mordhandlingen samt hans utropande till tsar och Boris’ död är alltsammans helt fragmentariskt, saknar förbindande element och nödig psykologisering. Funnes ej dessa brister, skulle operan vara ett helgjutet mästerverk.

På utförandet är nedlagd stor omsorg och resultatet har också blifvit förträffligt. Visserligen är hr Wallgrens flegmatiska temperament ej fullt lämpligt för att tolka den af samvetsqualen hemsökte Boris Godunovs personlighet, men hvad som därvidlag brister ersättes till fullo af ett praktfullt vokalt utförande. Herr Stockman sjunger vackert och spelar med fart och intensitet den falske Dimitri, och fru Claussen ger en storstilad framställning af prinsessan Marina. F. ö. är så godt som operans hela artistpersonal med —

åtminstone på manssidan — och alla ge något bra och konstnärligt. Likaså verkar körens massa såväl genom rösternas friskhet och styrka som och genom ett lifligt och uttrycksfullt spel. Regien har härvidlag åstadkommit etterkännansvärdt arbete. Läggs därtill orkesterns konstnärligastolkning af partituret och uppsättningens gedigna prakt, så kan uttrycket mönsterföreställning väl försvaras. Premiären blef också en sådan, hvarken mer eller mindre. Våra scenbilder återgifva dels den praktfulla andra afdelningen af prologen, då tsaren kommer ut från katedralen i sällskap med sina båda barn och mottager folkets hyllning, dels scenen i prinsessan Marinas budoar, då prinsessan lyssnar till sina sällskapsdamers sång, som i parentes är en af operans mera graciösa nummer.

ARIEL.

Hr Stockman som Dimitri.

Hr Wallgren som Boris.

Scen ur 3:e akten. Vid toalettbordet till vänster: prinsessan Marina (fru Claussen). Ateljé Jæger foto.

Doktor J. Arvedsons kurs
Sjukgymnastik, Massage o.
Pedagogisk Gymnastik,
medför enligt kongl. maj:ts medgiftande
samma kompetens o. rättigheter som en kurs
vid Gymnastiska Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran genom Dr J. Arved-
son, adr. Strömsborg, Stockholm.

Gynastikdirektörsexamen
aflygges efter 2-årig kurs af kvinnliga
elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 10 sept.
Prospekt gen. kapt. J. Thulin, LUND.

Med. Dr E. Kleens
(ett-årig) kurs i Massage och Sjukgym-
nastik (för damer) börjar den 1 okt. kl.
10 f. m. Nr 37 Mästersamuelsgatan,
2 tr. upp. Prospekt begäres städe under
adress **Saltsjöbaden.**

Laxin
Konfekt.
Håll magen i ordning med
„Laxin-konfekt“, Rekomen-
deras af läkare som ett väl-
smakande och säkert verkande,
oskadligt afföringsmedel. Er-
hålls å hvarje apotek till Kr.
1,- per ask. Generalagent:
Kronans Droghd.,
Göteborg.

Damhårarbeten.
Peruker, Benor, Flåtor, Länkar m. m.
i tusental. Obs! Vi signera ej postpaket
med "Hår", Herr o. Fru E. MALMBERG,
58 Klarabergsgatan 58, Stockholm.

Mélanogéne,
Oignonemare — färgar hår, skugg
och ögonbryn — håller färgen i månader.
Pris kr. 4.50. Endast i
Franska Parfymmagasinet,
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

OATINE är idealen
af en ren, snövit
och varaktig Crème.
Oatine aflygsnar re-
formar och hudrodnad
o. rensar porerna från
smuts. Vid rationellt
bruk blir huden klar
och vacker. Oatine
puder, tvål o. balsam.
Tillbakavisa dåliga ef-
terapningar o. mottag
endast Oatine i vitt
burk med grönt lock. The Oatine Co.,
London. Oatine finnes öfverallt samt
hos A. W. Nording, Biblioteksgatan 11
och Drottninggatan 63, Stockholm.

Astrid Wittborn,
Manicure, Pedicure, Ansiktsbehandling.
Brahagatan 6, II. Rikis Östermalm 437.
Allm. 19716. Mottagning 11-6.

Crème Idéale
(Majorskan Edmanns Varberg)
är den mest utsökta och mest väl-
görande af alla hudcrème. Den bort-
tager rodnad, fnassel, reformar, lever-
fläckar, sprickor etc., gör hy, hals
och händer vackra. Den är oföränderlig,
snövit och med en förtjusande parfym.
Alla som använt den, gilla ingen
annan. Intygf. fr. handelskemist. För-
nämsta Parfymaffärer.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER
Rikhaltiga variationer. Begär prisk.
Tidaholms Bruk, Tidaholm.
Kungl. Hofleverantör.
Försäljningsmagasin: Beridarebans-
gatan 27, STOCKHOLM.

Handväfda Linneväfnader.
Duktyg o. Servietter i damast o. dräll.
Handdukar alla slag, Linnelärliter, Näs-
dukar m. m. köpes bäst och billigast från
Gestriklands Linneväfveri, Gefle,
(f. d. Kungsäters Linneväfveri).
Priskurant gratis och franko.

CARLSSON AKTIA
**TALLBARRSOLJE-
KARAMELLER**
Tillverkade af vår prisbelön-
da AKTIA TALLBARRSOLJE och pri-
ma socker-finnas allt tillgå å
alla apotek samt i de flesta
affärer.
Å-APOTEKÄRE ALFR CARLSSON
PRIS 50 ÖRE. TALLBARRSOLJEFABRIK
JÖNKÖPING-SWEDEN

**OLAUS OLSSONS KOLIMPORT-
• AKTIEBOLAG •
— Etableradt i Stockholm 1880 —
1:a Anthracit**

Hushållskol Cokes Briketter
Allm. Telefon 8 68, 47 35, 47 36, 3 93. Rikstelefon 179, 66 10.

Energiska, bildade damer kunna erhålla mycket god biförtjänst
genom samarbete med undertecknad,
som äfven lämnar råd och upplysningar om liförsäkringar. **Fru Anna von
Hofsten**, Inspektör för Allm. Lifförsäkringsbolaget. Riks 78 81. Allm. 78 82.

Birgittaskolan,
Regeringsgatan 19-21, Stockholm.
Kurser i Klädsömnad på 3 å 6 månader. Afgångsbetyg efter 6 månader.
Lektioner i konstbroderi, spetsöms och knyppling. Färdiga och påbörjade tex-
tilarbeten. Beställningar emottages. Prospekt på begäran. Allm. tel. 152 35.
Riks Norr 504.
Elsabeth Glantzberg. Emmy Kylander.

Fröbel-Institutet i Norrköping
omfattar följande kurser för unga flickor:
A. Utbildning för kindergården.
B. Utbildning för uppfostrannekallet i hemmet, äfven omfattande
vården av späda barn.
C. Kurs i späda barns vård.
Prospekt erhålles genom undertecknade föreståndarinnor.
Ellen och Maria Moberg.

Vid **Olga Schultheis'**
Praktiska Fortsättningskurs
för unga flickor
å **Fogelsta gård**
mottagas högst 16 unga flickor, endast på helt arbetsår (1 sept.-20 dec., 20 jan.-
1 juni). Pris Kr. 1,000.— Undervisning meddelas i en husmors alla svsslor,
såsom matlagning, bakning, konservering, tvätt, städning, linne- o. klädsömnad
samt bokföring. Dessutom undervisas i barnavård och väfnig — slätväfnad
och konstväfnad — samt i födoämneslära, hygien o. väfnadsteori. — Sång och
danslekar.
Skolan har ett vackert läge vid stranden af Bornsjön. Läkare och apotek
vid Tumba. Varma bad inom skolans lokal. Rikstelefon Tumba 114.
Närmare underrättelser och prospekt lämnas af skolans föreståndarinnor.
Olga Schultheis, Fogelsta, Tumba.

Elementarskola på landet. 6-kl. samskola jämte förbered. kurser för
realskoleexamen. Omsorgsfull vård och undervisning med största möjliga
hänsyn till individuell begåfning, studieförmåga och krafter. Helinackordering
i goda hem ombesörjes genom skolan. Vistelse i frisk, vacker trakt vid skog
och sjö (Mälaren). Idrott, praktiska arbeten, slöjd. Vanartiga emottagas ej!
Nytt läsår 20 aug. Program, läroboksförteckning, referenser o. d. från rektor.
Privata Realskolan, adr. Kungsör.

Lektioner i llnnesömnad,
(äfven blusar, barnkläder m. m.)
Praktisk metod, utan träckling. — Hvarje elev disponerar en smyskin
Stockholm: Sibyllegatan 86, 4 tr. (hörnet af Karlavägen). Riks 35 30. Allm. 210 04.
Malmö: Fersens väg 2, 3 tr. (hörnet af Regementsgatan). Riks 44 90, event. 40 88.
Karin Egnér. Eva Egnér.

Göteborgs Nya Husmoders-Skola
börjar i höst sin verksamhet. Husmoderskurs 1 termin.
Undervisningen omfattar: enklare och finare matlagning, konservering, bak-
ning, servering, födoämneslära, hälsölära, llnnesömnad, hushållsbokföring och
ledes af fackutbildade lärarinnor. Extra kurser anordnas:
Under sylvtiden 6 dagars kurser i konservering efter modernaste principer.
Demonstrationskurser 2 tim. i veckan under 3 veckor och
Demonstrationskurser en kväll i veckan under 6 veckor, omfattande särskildt
frukost-, lunch- och supéätter.
Llnnesömnadskurser 3 tim. i veckan und. 6 veckor efter nyaste tidsbesparande
metoder. Förfrågningar besvaras o. prospekt sändes på begäran af undertecknade.
Adress Upsala.
Elwira Friberg. Lärarinna vid Fackskolan för Huslig Ekonomi, Upsala.
Hildegard Friberg. Utexaminerad fr. Fackskolan för Huslig Ekonomi, Upsala.

Husmoderskolan Hemmet
börjar höstkursen den 1 sept. Prospekt och närmare upplysningar genom **Fru
Anna Gyllenspetz**, född von Holten, Drottninggat. 67, Stockholm. R. 133 34.

Elsa Philips Husmodersskola,
Karlavägen 1 A, Stockholm
börjar sin 7:de termin för bildade unga flickor den 15 sept. 1911. Under-
visning i finare och enklare matlagning, bakning, konservering och inlägg-
ningar af frukt, grönsaker och kött. Sjukmatlagning, uppköp, födoämnes-
lära, hushålls ekonomi m. m. Olika kurser. Examinerade lärarinnor.
Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi.
Prospekt, referenser och närmare upplysningar på begäran.
Elsa Philipp, Stockholm, Karlavägen 1 A, 3 tr. Tel. Ö. 13 10.

**Uppsala Enskilda Läroverk och
Privatgymnasium.**

Samskola med förber. klasser, 6-klassig realskola o. 3-årigt gymnasium,
samt för flickor, som ej vilja aflygga examen, klass 7 o. 8 med normalskole-
kompetens. Realskole- och studentexamen vid läroverket. Till gymnasiet
första ring är öfvergång lämplig från flickskolornas klass 7. De, som anmäla
sig före den 20 maj, få tentera vid värterminens slut helt eller delvis; eljes
i höst.
Josef Liljeblad. Carola Eneroth.

Sommar- & Vinterkurorten

Nyrestaurerad. Utmärkta pensionat
och inackorderings-
ställen.
Hel inackordering fr.
1.75 pr dag.
Läkare:
Dr W. Bergwall.
Prospekt från
kamrerarkontoret.

KNEIPPBADEN, NORRKÖPING.

Annonsera i Idun!

**Kvinnliga Utbildningskolan
Villa Hult,**

belägen vid den vackra badorten Kneippbaden, anordnar för sommaren från
den 15 juni till den 1 sept. en kurs i matlagning (äfven vegetarisk), bakning
och konservering. Kursen kan besökas äfven på en månad och kan denna
kurs betraktas som ett tillfälle att få komma till en badort och då denna
nöjet med nyttan af några timmars dagligt arbete. Utförligt prospekt sändes
och förfrågningar besvaras af Fröken Ella Hult, adr. Villa Hult, Kneippbaden.

Källvik. Hälsobrunn. Badanstalt. Hafsbad.

Beläget i det natursköna **Tjust**, 2 mil norr om Västervik. Mycket billiga
lofnadsomkostnader. **Läkare:** Docenten vid Uppsala Universitet **Dr H. Lund-
borg.** Prospekt genom kamreraren. (Postadress: Loftahammar).
Bekväma ångbåtsförbindelser med Stockholm och Västervik.

Almedahls Försäljnings-Magasin,

Kungsgatan 55, Göteborg.
Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för bosättningar och brud-
utstyrlar. Se vidare vår annons i Iduns Modellkatalog.

FÖRBIGÅ EJ DEN SVENSKA INDUSTRIEN!

Vid inköp af kulörta lättare **BLUS-** och **SKJORTTYGER** begär

Tuppens Zephyr.

Absolut ljus- och tvättäkta.
Fullt jämförlig med bästa utländska och dessutom billigare.

OBS! Att hvarje stycke är på hvarannan meter försedt med garantietikett: **OBS!**
TUPPENS ZEPHYR. Absolut ljus- och tvättäkta.

Bad är hälsa

och blifver det i dubbel måtto om badrum-
met är monteradt med våra

**Förstklassiga, Moderna
BADAPPARATER.**

Erhållas genom alla entreprenörfirmor.
**Wilh. Sonesson & Co, Malmö,
Stockholm, Göteborg, Köpenhamn.**

Vill du som
gammal ha'
ditt hår kvar?

Använd
JAVOL
som ung!

JAVOL

håller vid regelbundet bruk
huvudbotten ren, fri från
mjäll, antiseptisk, väl ven-
tilerad och förlänar förfrisk-
ande stimulans åt de därunder
liggande härrötter, hvilket är
huvudprincipen i all här-
skötsel. JAVOL gör håret
mjukt och glansigt; fäs, med
och utan fett, i flaskor
å Kr. 5.50, 3.00 2.00

JAVOL - Shampooingpulver
15 öre pr paket

JAVOL fäs öfverallt
JAVOL-Huvudnoderlag:
M. Zadig, Malmö.

Specialaffär för **SCHWEIZER-
BRODYR, SPETSAR, VÄFNA-
DER** m. m. Tillverkning af
DAMUNDERKLÄDER. Rikt
proförtiment till landsorten.
BRODERI-AFFÄREN.
3 KOMMENDÖRSG. 3.

En bok "Om dekoration
och målning" jämte full-
ständiga färgskalor sän-
des gratis och franko till
enhvar af Iduns läsare,
som är intresserad af att med ringa
arbete och med lysande resultat på
otroligt kort tid själf måla och lackera
gamla och nya möbler m. m. Insend
Er adr. till Le Ripolin, 24 Smålands-
gatan, Stockholm.

DAMER som insända denna
annons adr.: **Klädes-
väfveriet VIBORG,
Danmark,** erhålla för
12 kronor, tull- och portofritt, 4 meter
prima kläde, 1,30 bredt, till en elegant
dräkt. Olika färger: mörkblott, mörk-
grönt och mörkbrunt.

Villaegendom till salu.

I mycket naturskön trakt vid skog-
omkransad sjö i Skåne, invid station,
är en vacker villaegendom med härlig
park och trädgårdar till salu att till-
trädas strax. Svar emot porto till
Gunnarsro, Tjörnarp.

**Laurenti
Cough Lozenges**

Laurenti Cough Lozenges (prepara-
rade laxningspiller), världsnyttiga host-
pastiller, innehålla för halsen välgörande och
slimolande ingredienser. Verkskyddande mot
förkyllning (hosta, heshet, katarri) genom att hålla
svagare tätigt. Korttaga kittling i halsen.
Säljas öfverallt i rullar å 20 öre.

Husmodrar!

Det är erkändt att
NORNANS JÄSTPULVER
är öfverträffadt i kvalitet.
Erhålls i välsorterade specialaffärer.
Tekniska Fabriken Nornan, Sala.

Sparkasseränta

4 1/2 %

Köpmannabanken

Arsenalsgatan 9.

Med detta nummer
följa gratisbilagorna: **Iduns
Mode- & Handarbetstidning**
för maj och **Iduns Roman-
bitaga ark n:r 14.**